

I **Mediepedagogene** som er en interesseorganisasjon for medielærere, arbeider vi for å styrke medieundervisningen på alle opplæringsstrinn fra barnehage til høyskole- og universitetsnivå.

Hovedsakene våre i denne høringen er:

- å understreke mediefagets særegne rolle og styrke i utviklingen av nødvendig kompetanse for fremtidens samfunn
- å framheve at elevenes aktive mediebruk og selvstendige kompetanseutvikling på fritiden er vesentlig for å oppnå kompetanseheving og faglig utvikling i skolehverdagen
- å tydeliggjøre at mediefaget også er et viktig kunstfag, kanskje det kunstfaget flest barn og unge uttrykker seg mest i

## **1. Kompetanser i fremtidens skole**

Vi vil rose Ludvigsen-utvalget og KD for en åpen og mobiliserende prosess i arbeidet med *NOU 2014:7 Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag* og *NOU 2015:8 Fremtidens skole. Fornyelser av fag og fagkompetanser*.

Med publisering av saksdokumenter, diskusjon og aktivitet på bloggen gjennom hele arbeidsprosessen har utvalget klart både å få til en diskusjon om utfordringene i dagens skole og et engasjement for å endre fremtidens skole.

### **1.1 De fire foreslåtte kompetanseområdene bør prioriteres**

I mediefag er det helt naturlig å arbeide systematisk med å utvikle kompetanse innen de fire foreslåtte satsningsområdene *fagspesifikk kompetanse, kompetanse i å lære, i å utforske og skape samt samhandle og delta*.

For eksempel viser forskning på utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon i videregående skole gode undervisningspraksiser innen disse fire kompetanseområdene. Ifølge forsker Synnøve Amdam ved Høgskulen i Volda er elever i dette utdanningsprogrammet blant dem som har kommet lengst i norsk skole når det gjelder å oppnå mye av den kompetansen som trengs i fremtidens samfunn (Amdam 2015). Her er det mye erfaring å lære av i utviklingen av fremtidens skole.

Dessverre er det stort sett bare i videregående skole at mediefag har hatt gode vilkår og fagkompetente lærere.

Fra vårt ståsted er det svært positivt at det å kunne kommunisere, samhandle og delta blir trukket fram i NOUen som et viktig og fagovergripende kompetanseområde (Pkt.2.5, s. 27-29). Punktet mangler dessverre et eksplisitt fokus på mediekompetanse. Dette mener vi er avgjørende for at dette ikke bare skal sees som en funksjonell forståelse av å kunne lese, skrive og uttrykke seg muntlig, men også det å ha forståelsen for de ulike kontekstene disse kompetansene inngår i. I kompetanseområdet fremheves at «Evne til å kunne argumentere og debattere, kunne arbeide i grupper og kunne kommunisere gjennom ulike medier og til ulike målgrupper blir vektlagt som viktige kompetanser for fremtiden» (s. 27). Likevel tar ikke de beskrevne kompetanseområdene høyde for læring OM digitale medier, altså en bredere forståelse av hvilke sammenhenger kommunikasjonen den enkelte deltar i, og hvilke muligheter og begrensninger ulike medier har. Barn og unge er aktive mediebrukere og medieprodusenter.

Vi vil framheve følgende: Å skape medieuttrykk er det skapende og estetiske arbeidet kanskje flest elever er aktive med på fritiden. De er på sosiale medier der de stadig på egen hånd lærer seg noe nytt, utforsker og skaper, kommuniserer, samhandler og deltar. De konsumerer og tolker, produserer, utvikler og deler estetiske uttrykk. De beveger seg i det offentlige rommet med alle de etiske og juridiske utfordringene det medfører. De vil ta med seg dette også videre i arbeids- og samfunnslivet og trenger da ikke bare god lese-, skrive- og muntlig kompetanse for å kunne kommunisere, men også mediekompetanse.

Ved å bruke begrepet mediekompetanse blir det tydelig *hva* kommunikasjon handler om. Mediefag er blitt allmenndannende kultur- og kommunikasjonsfag. Mediebegrepet er viktig fordi det synliggjør tydeligere *hva* elevene bør lære. Slik blir det enklere å gripe fatt i *hvordan* de lærer det!

Å undersøke, forstå og innlemme elevenes *fritidsaktiviteter* i skolen er en nødvendig metode for å klare å endre dagens skole til den skolen Ludvigsen-utvalget skisserer.

Å få erfaring fra det virkelige arbeidslivet utenfor skolen er engasjerende, lærerikt og inspirerende. Eksemplet i boks 6.1 *Oppland fylkeskommune: Med kreativ kompetanse som utgangspunkt for læring* (NOU 2015:8) viser at det fins gode erfaringer i skolen på hva som kan gjøres. Gjøvik vgs er en av skolene som har utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon. Kreativt partnerskap, ungt entreprenørskap, tverrfaglig prosjektarbeid løsrevet fra skolens timeplan, og som resulterer i medieprodukter, er typiske erfaringer på dette utdanningsprogrammet. Her er det masse å lære!

## 1.2 Dagens grunnleggende ferdigheter reformuleres

Vi støtter konseptet om reformulering av grunnleggende ferdigheter og integrering i de fagovergripende kompetansene samt kopling til fagspesifikt innhold i regning, lesing og skriving. Derimot er både begrepsbruk og plassering av digital kompetanse uklart.

I punkt 2.3.3 i NOU 2015:8 (s.26) brukes to digital kompetansebegrep der det ene fokuserer på IKT-verktøykompetanse og det andre på medie- og informasjonskompetanse. Det er uklart hvilken forståelse som skal vektlegges når digital kompetanse både skal integreres i fag og være fagovergripende. Vi mener det første digital kompetansebegrepet er for snevert med tanke på behovene i fremtidens skole og samfunn. Digital kompetanse må omfatte læring både *gjennom* digitale medier, *om* digitale medier, og *kreativ og kritisk bruk* av digitale medier (Erstad 2010). Et fokus på verktøykompetanse gir bare et fokus på læring gjennom digitale medier, altså at en bruker verktøy for å oppnå læring om noe annet. Et slikt fokus gir ikke elevene nødvendig læring og kritisk forståelse av hvordan digitale medier fungerer og hvordan de former vår samhandling og vår samfunns- og kulturforståelse i ulike fag. Det gir heller ikke elevene kritisk og kreativ kompetanse i å være gode digitale mediebrukere og -produsenter selv.

Siden medier griper inn i alle deler av samfunnslivet og påvirker både fokus og maktforhold, vil læring gjennom, om og det å kunne bruke digitale medier være viktige perspektiv i alle fag. I samfunnet fungerer alle helt ned i barnehagealder både som mediebrukere og medieprodusenter gjennom sosiale medier, digitale spill og nettbruk.

Utvikling av elevers mediekompetanse bør bygge på deres eksisterende kunnskaper og ferdigheter, samtidig som elevers evne til å uttrykke seg kreativt og med kritisk forståelse også bør utfordres og videreutvikles. Pedagoger med erfaring fra for eksempel yrkesfaglige utdanningsprogram som medier og kommunikasjon har vist stor evne til å utforske og utvikle metoder og mål for læring i å kommunisere, forstå og produsere i og med ulike medier. De unike erfaringene som er gjort fra utdanningsprogrammet medier og kommunikasjon i Norge bør utnyttes, og det bør samles ytterligere kunnskap på bred basis fra lærere, ledere og tidligere elever med erfaring fra dette utdanningsprogrammet. Likeledes bør det være sentralt å arbeide i mye sterkere grad for at det utvikles og utdannes lærere med spesialisert mediekompetanse. Det er behov for pedagoger i skolen som har spesifikk utdanning, erfaring og kompetanse i medieproduksjon, mediettrykk og kommunikasjon.

## **2. Fagfornyelse og læreplanmodell**

### **2.1 Fag som organiserende prinsipp videreføres i skolen**

Dette er et prinsipp som jevnlig bør vurderes! Det trengs også organisert og regelmessig mulighet i timeplanene for tverrfaglig arbeid mellom fag i de ulike fagområdene.

### **2.2 Fagfornyelsen i fagområdene**

I fagområdet praktiske og estetiske fag brukes eksemplet med fagfornyelse i musikk (3.3.2, side 58 i NOU 2015:8).

Å skape og oppleve *mediettrykk* utvikler også samme kompetanser som vist i eksemplet med å skape og oppleve musikk. Som et utøvende fag, et kreativt fag og et opplevelsesfag forholder *mediefag* seg til praktiske, sosiale og emosjonelle sider ved elevenes læring og utvikling på flere måter. Vi vil understreke at mediefag også er kunsthag.

*Alle* kunsthagene har til felles at det handler om å *skape* og å *oppleve*. Hvorfor innskrenker utvalget barn og unges mulighet til å skape og oppleve *hele mangfoldet av kunsthagene* i skolen? *Alle* barn trenger å utvikle kompetanse i å utforske og skape. Barn er forskjellige. *Et mangfoldig fagtilbud med kompetente lærere i alle*

*kunstfagene*, vil styrke *alle* barns muligheter – ikke bare dem som har sine interesser i skolefagene musikk og kunst og håndverk.

Det er viktig å ta barnas ulike interesser på alvor og gi *alle* en mulighet til å utforske de kunstfagene de er interesserte i og utfordres av. Å tilby alle fem kunstfagene dans, drama- & teaterfaget, kunst & håndverk, mediefag og musikk kan gjøres fleksibelt og uten å skape unødvendig stofftrensel. Det er en utfordring til fagområdet å finne gode løsninger som gir rom for dybdeløring.

### **2.3 Fagenes sentrale metoder, tenkemåter, begreper og sammenhenger prioriteres for å legge bedre til rette for dybdeløring i fagene**

Dette gjelder alle fagene uansett om det blir anerkjent som skolefag eller ei. Blant medielørerere i videregående skole er det utviklet stor grad av felles forståelse for hva som gir dybdeløring i faget.

### **2.4 Fleksibilitet i fag- og timefordelingen innenfor fagområdene**

Støttes, men viser til kommentaren under 2.1.

### **2.5 Andre fremmedspråk introduseres på barnetrinnet ...**

Støttes.

### **2.6 Fagfornyelsen inkluderer flerfaglige temaer ...**

Støttes.

### **2.7 Fellesfagene i videregående oppløring fornyes etter samme prinsipper som fagene i grunnskolen og bygger videre på elevenes oppnådde ...**

Skal fellesfagene i yrkesrettede utdanningsprogram kunne fungere godt, bør læreplanene utarbeides i et samarbeid mellom yrkesfaglørerere og fellesfaglørerere. Aller helst bør det skje ute på en arbeidsplass ...

### **2.8 Det utvikles et rammeverk for fagovergripende kompetanser som verktøy i læreplanutviklingen ...**

Mediefaget er et eget fag som krever fagspesifikk kompetanse. *Samtidig* er det

fagovergripende og har en viktig rolle i tverrfaglig arbeid. Mediefaget vil kunne være en viktig brobygger for å utvikle nødvendig kompetanse hos elevene. Det vil være lurt å studere erfaringer og forskning fra mediefagundervisning i norsk skole.

### **2.9 Det legges vekt på god sammenheng mellom læreplanene og veiledningsressurser til læreplanene, og at disse utvikles parallelt**

Det er viktig at dette ikke oppfattes som styring og pålegg, men som ressurser for å styrke det lokale utviklingsarbeidet på skolene.

## **3. Undervisning og vurdering**

### **3.1 Det utvikles en plan for kompetanseutvikling som legger vekt på de fire kompetanseområdene og fornyede læreplaner.**

Det trengs et krafttak i lærerutdanningen! Dette gjelder spesielt i kunstfagene, men også når det gjelder de fagovergripende kompetansene som for eksempel mediefag.

### **3.2 Det iverksettes et utviklingsarbeid for lærernes standpunktvurdering i tråd med innholdet i fornyelsen av fagene.**

Støttes.

### **3.3 Det nedsettes et ekspertutvalg for å se på eksamensordningen**

I NOU 2015:8 punkt 5.2.3 skriver utvalget følgende: «For eksempel kan det utformes eksamener som vurderer elevenes kompetanse i å lære eller å utforske og skape, knyttet til de ulike fagene. En slik eksamensform kan vektlegge anvendelsesaspektet ved kompetanse gjennom elevenes bruk av faglige kunnskaper og ferdigheter i nye sammenhenger.»

Kommentar: Dette er en god beskrivelse av eksamensformen i mediefag! Den fungerer svært godt.

## **4. Implementering**

### **4.1 Det utvikles en overordnet strategi ...**

Støttes.

## 4.2 Det gjøres en gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet ...

I NOU 2015:8 punkt 5.2.4 *Relasjonen til andre vurderingsordninger* skriver utvalget følgende om vurdering i orden og oppførsel: «De kompetanseområdene utvalget anbefaler, har berøringspunkter med det som vurderes i orden og oppførsel. Selvregulering, blant annet å kunne planlegge, gjennomføre og evaluere egne læringsprosesser, vektlegges under kompetanse i å lære. Utvalget vektlegger videre at elevene i det faglige arbeidet skal lære å ytre seg og bidra, respektere andres synspunkter og ta hensyn i samhandling med andre.»

Dette er en god beskrivelse av det som skjer i medieopplæringen; å arbeide med et medieprodukt er for eksempel fagovergripende, man må planlegge, gjennomføre og evaluere egen læreprosess, slik lærer man å lære, man må ta stilling, bidra og samhandle med andre.

I kapittel 5 anbefales det en bedre sammenheng mellom ny Generell del og fremtidige læreplaner for fag enn i dag. «I lys av dette mener utvalget at det bør vurderes om sammenhengen mellom undervisvurderingen i fag og dialogen om elevenes øvrige utvikling kan gjøres tydeligere. En tydeligere sammenheng kan underbygge at elevenes utvikling av sosiale og emosjonelle kompetanser i fagene henger sammen med elevens utvikling på andre arenaer i og utenfor skolen. Det kan også fremheve at dialog mellom elev og lærer er like viktig i den faglige undervisvurderingen som på andre områder.»

Kommentar: Her tydeliggjør utvalget at elevene har andre arenaer enn skolen. Å knytte elevenes fritid og arbeid på skolen skal ikke bare gjøres i en vurderingssituasjon. Det er viktig å trekke elevenes fritidsaktiviteter inn i skolen – se også vårt tidligere punkt 1.1.

## 4.3 Andre innspill som ikke er dekket av stikkordene over

Det flerkulturelle er inkludert i forslaget om flerfaglige temaer. Dessverre opplever vi at det kulturelle og språklige mangfoldet er underkjent i hele NOUen. Vi trenger økt fokus på mangfoldet og konsekvensene for blant annet språkopplæring. Vi mener kunstoffagene også her har stor betydning. Å fortelle historier, for eksempel arbeide med medieelementer, lage digitale fortellinger, animasjoner eller lignende, vil gi trygg og god læringsituasjon og bidra til å styrke elevenes selvtillit og tilhørighet.

Yrkesfagene har fått liten plass i utvalgets arbeid. Å styrke kunstfagene er spesielt viktig for yrkesfagene. Ifølge Karlsen-utvalget bør halvparten av elevene som går ut av ungdomsskolen, velge yrkesfag om vi fremover skal få den kvalifiserte arbeidskraften vi trenger. I fremtiden trenger vi dyktige håndverkere og fagarbeidere! Skal det bli mulig, må det praktiske arbeidet styrkes allerede fra første klasse. En styrke i Norge når det gjelder å få til innovasjon, er god fagkompetanse hos håndverkere og fagarbeidere. I tillegg er de flinke til å samarbeide og vant til å finne løsninger i fellesskap – både med andre fagarbeidere og for eksempel høyt utdannede ingeniører. Dagens frafall i de yrkesrettede utdanningsprogrammene er en trussel mot fremtidig innovasjon. Det haster med å styrke det faglige grunnlaget i skolen for å utvikle kompetente fagarbeidere for fremtiden!

God *mediekompetanse* er viktig er viktig kjernekompetanse for at barn og unge kan utvikle seg til selvstendige, kreative og ansvarsfulle medborgere, klare seg godt i det fremtidige arbeidsmarkedet og får næring til å leve et godt liv.

Å endre dagens skole krever et krafttak fra politikere, skoleledere, lærere og lærerutdannere for å styrke pedagogisk og faglig kompetanse, finne gode metoder for å bryte ned og bygge opp nye strukturer og modeller i skolen. Elever, lærere og skoleledere må utforske, prøve og feile sammen og oppnå et eierforhold til å skape en god skole. Åpenhet og demokratisering i denne endringsprosessen er en absolutt forutsetning for å lykkes.

Vi er glad for at NOUen har sider ved seg som legger føringer for at fremtidens skole vil kunne bli en god utviklingsarena for barn og unge.

Referanser:

Erstad, O. (2010) Digital kompetanse i skolen. Oslo: Universitetsforlaget.

Amdam, S. (2015) 'Doing production work in school. Tensions in teachers' repertoires on media education', in O. Erstad, K. Kumpulainen, Å. Mäkitalo, K. Schröder, P. Pruulmann-Vengerfeldt, & T. Jóhannsdóttir (Eds.), Learning across contexts in the knowledge society. Boston: SENSE. (In press)



Schofield, D. (2015) *Reflexive Media Education. Exploring Mediagraphy as a Learning Activity in Upper Secondary School*. (PhD Avhandling), Trondheim: NTNU, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Pedagogisk institutt.